

לב המזעזעים

עלון חודשי בענייני הלכה ומנהגים, מתוך סדרת הספרים "לב המזעזעים"

גיליון קנ"ח

ביאור סדר עבודת כהן גדול ביום כיפור, על סדר פיוט "אמיץ כח"

"מזים עליו מי חטאת לטהרו"

הזאה במי פרה אדומה: ביום השלישי להפרשתו שהוא יום ה' בתשרי וביום השביעי להפרשתו שהוא ט' בתשרי היו מזים מי פרה לטהרו שמא נטמא מטומאת מת והוא אינו יודע מוכן ושחלילה עבודתו לא תיפסל (יומא ה, א, רמב"ם עבודת יו"כ א ד).

מקום הפרשה - לשכת פלהדרין - בולוטיין (א א)

מפרישים אותם ללשכת פלהדרין, הטעם שנקרא כן: לפי שהכהנים הגדולים בזמן בית שני אחרי תקופתו של שמעון הצדיק היו נותנים ממון כדי לשמש בתפקיד כהן הגדול ומתוך שרשעים היו לא היו משלימים שנתם והיו מתחלפים כל י"ב חודש כפקדי המלך שנקראים פלהדרין שהמלך מחליפם כל שנה לכן היו קוראים אותם לשכת פלהדרין (יומא ה, ב רע"ב א א ד"ה ללשכת), וזאת כדי להזכיר לכהן זה הענין ואולי יזהר (תפאר"י יכין פ"א ב)

הכנת סגן לכה"ג, ואשה תחתיו

ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, והטעם: שמא יארע בו פסול, כגון קרי או שאר טומאה (רע"ב שם ד"ה ומתקנין), ר' יהודה אומר אף אשה מתקנין לו.

מעשה הכה"ג בשבעת ימים אלו (א ב)

"זורק מקטיר ומטיב להתרגל בעבודה ככתוב בתורתך..."

הקרבת קרבנות של הכה"ג בשבעת ימים אלו כל שבעת הימים הוא זורק את הדם של קרבן תמידים (רע"ב ד"ה הוא), והטעם: כדי שיהא רגיל בעבודה (רע"ב ד"ה הוא) ויהיה מוכן לעבוד ביו"כ ותקל מעליו המלאכה (רמב"ם פירוש המשניות א ב), ומקטיר את הקטורת, ומטיב את הנרות מסיר בבוקר את הדשן של הפתילות שנמצא במנורה (רע"ב ד"ה ומדשן), ומקריב את הראש ואת הרגל של איברי התמיד שקרב ראשון, והטעם: כדי שיתרגל בעבודת יו"כ.

עשיית חפינה

כל שבעת הימים היה הכהן נמצא בלשכת פלהדרין ולומד איך עושים חפינה שהוא צריך לעשות בקודש קודשים כמו שיתבאר בהמשך ולאחר מכן נכנס למקדש ועובד וחוזר ללשכת פלהדרין (יומא יט, א).

ביאור סדר עבודת כה"ג ביום כיפור

(ע"פ משניות יומא)

"על כן באתי לעורר לב האדם לטוב לו שיזהר קודם יו"כ ללמוד פירוש המילים של כל סדר עבודת יום כיפורים בכדי שיהא רגיל ביו"כ בפירוש המילות ואם כן שומא עלינו להבין היטב את הנעשה בסדר העבודה" (יסוד ושורש העבודה שער יא פרק ט).

כמוסף אומר השליח ציבור והקהל סדר העבודה (טושו"ע תרכא ד) הטעם שאומרים במוסף משום שעיקר עבודתו של הכהן הגדול היתה במוסף, ולכן אנו אומרים גם כן במוסף, כדי לקיים (הושע יד ג) "ונשלמה פרים שפתינו" (משנ"ב תרכא ס"ק יג).

נוסח סדר העבודה

"אמיץ כח" - מנהג בני אשכנז לומר את נוסח "אמיץ כח" לרבינו משולם קלונימוס ורמזו שמו בסוף הפיוט שגרו ביד איש עיתי "משלם ברבי קלונימוס חזק" (מהרי"ל בסדר מוסף יו"כ, לבוש תרכא ד, מטה אפרים תרכא י).

"אתה כוננת" - מנהג בני ספרד לומר את נוסח "אתה כוננת" המיוחס ליוסי בן יוסי הכהן הגדול (נודע ביהודה מהדורה תנינא או"ח סו"ס קיג) שהוא הקדום יותר וגם הנוסח כתוב בלשון ברור (הראשון שהביא את הנוסח הזה הוא רב עמרם גאון בסידורו).

"אמיץ כח"

סדר אמירת "אמיץ כח" פותח את דבריו בסדר בריאת העולם וחטאו של אדם הראשון, מעשה קין והבל, דור אנוש, דור המבול ודור הפלגה, ומזכיר מעשה אבות עד בחירת לוי ואהרן לעבודת המקדש ולאחר מכן מתחיל בסדר העבודה והוידוין.

שבעת ימים לפני יו"כ (א א)

"מחזיקי אמנה שבוע קודם לעשור מפרישין כהן הראש

כדת המלואים"

שבעת ימים קודם יו"כ מפרישים כה"ג מביתו, והטעם: משום שכל עבודת יום כיפור אינם כשרות אלא בו, ולומדים כמו שאהרן הכהן ובניו היו צריכים הפרשה בשבעת ימי המילואים כדי להכין עצמם בטהרה כן הכה"ג צריך להכין עצמו לעבודת היום הקדוש (רע"ב א א).

העלון נתרם לע"נ דב בן חיים אליעזר וינברגר נלב"ע מוצאי יו"כ תשפ"א

לימוד הכהן גדול בשבעת הימים (א ג)

"נלויים אליו נבונים ישישי שער, נואמים לו קרא נא בפוך"

מסרו לו זקנים מזקני ב"ד בכל יום וקוראין לפניו בסדר היום פרשת אחרי מות כדי ללמדו סדר עבודה (רע"ב ד"ה וקורין), ואומרים לו אישי אדוני (רע"ב ד"ה אישי), כהן גדול קרא אתה בפוך שמא שכחת ואתה עלול לבוא לידי מכשול כי על ידי אמירה בפה זוכר טוב ומבין אותם יותר (עיין גמ' עירובין נד, ב), או שמא לא למדת בזמן בית המקדש השני היו מוסיפים "שמא לא למדת" לפי שהיו מעמידים כה"ג שאינם מהוגנים על פי המלכות (יומא יח, א רע"ב ד"ה שמא) וקראו הפרשה בכל יום עם ביאור ודקדוקי דינה (תפא"י יכין ג).

ערב יום כיפור (א ג)

"נגה תשיעי יעמידוהו בשער קדים, נוי זבחי יום לפניו יעבירו"

שחרית של יום השביעי היו מעמידים אותו בשער מזרח ומעבירים לפניו פרים ואלים וכבשים, שהם סוגי הבהמות שיקריב מחר ביום כיפור (מהרש"א חידושי אגדות יומא יח, א), והטעם: כדי שיהיה רגיל בעבודה, והיה מתבונן בבהמות העוברות לפניו לתת אל ליבו הלכות סדר היום (רע"ב ד"ה שיהא, רש"י יומא יח, א), הטעם שלא מעבירים לפניו שעירים: כיון שבא לכפר על חטאי בני ישראל חלשא דעתיה (יומא יח, א, תוי"ט ד"ה ומעבירין), שמא לא תתקבל תפילתו (מאירי יח, א ד"ה עיו"ט) ופר שבא לכפר עליו ועל אחיו הכהנים מעבירים, והטעם: משום שאם יש אחד מהכהנים שחטא מידע ידע ליה ומהדר ליה בתשובה (תוי"ט ט ש).

דברים האסורים באכילה לכהן (א ד).

"סמך ביאת שמש צידו ימעיטו, סאב לבן פן ברדם יקרהו"

כל שבעת הימים לא היו מונעים ממנו מאכל ושתיה, והטעם: שאף אם היה נטמא בקרי אינו נטמא אלא לאותו היום ולאחר שטובל במקווה והעריב שמשו טהור לגמרי (מאירי יומא יז, ב). ערב יו"כ היו מונעים ממנו מלאכול הרבה (יומא א ד), והטעם: משום שהאכילה מביאה לידי שינה ושמא יבוא לידי טומאה ולא סמכו על הנס (תפא"י יכין כ).

השבעת כה"ג (א ה)

"סבי שבטו ללמד חפן יוליכוהו סמים לתמר בפנים אותו ישביעו"

מסרהו זקני ב"ד שלמדהו סדר העבודה, לזקני כהונה ללמוד חפינת הקטרת ועבודה קשה היא (רע"ב ד"ה לזקני), והעלוהו לעלית בית אבטינס שהם היו מכינים את הקטורת וכותשים אותה ומערבבים בה סימנים כדי ללמדו את עבודת חפינת הקטורת (רע"ב ד"ה בית, יומא יט, א רש"י שם), מהו חפינת הקטורת כהן היה צריך להניח מלא חפניו דהיינו שתי כפות ידיו מלאות בקטורת על גבי גחלים בתוך קודש הקודשים לכן נכנס כשבידו האחת גחלים על גבי מחתה וביד השניה כף שבה הקטורת שתמלא את שתי ידיו.

את המחתה הניח עם הגחלים על הרצפה, עכשיו צריך להעביר את כל הקטורת מהכף לתוך ידיו בלי לפזר אפילו משהו, כדי שיהיו שתי ידיו מלאות קטורת.

כיצד היה עושה או שהיה מניח את הכף שעל גבה הקטורת בשיניו או שהיה מחזיק באצבעותיו והיה צריך להעלות בזהירות את הקטורת באגודל לתוך חופניו (יומא נג, ב).

וחכמים (יומא מט, ב) אמרו שחפינה היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש ולכן זקני כהונה למדוהו כדי שידע לעשות כן ביו"כ.

שבעת הכהן הגדול (א ה)

והשביעהו שלא ינהג כמנהג הצדוקים שמפזרים את הקטורת על המחתה בחוץ ואחר כך נכנסים עמה לקודש הקודשים, לפי שהם דורשים את הפסוק (ויקרא לו א) "כי בענן אראה על הכפורת" שצריך להיכנס כשהוא נושא עימו את ענן הקטורת, ולכן היה נותן את הקטורת על גבי גחלים בחוץ, אבל רבנן למדו שהרי הכתוב אומר ונתן את הקטרת על האש לפני ה' דהיינו שייכנס תחילה ורק אחר כך יתן הקטורת על גבי גחלים (יומא יט, ב).

ונפטררה להם זקני ב"ד הזקנים שלימדוהו סדר היום, והטעם: כדי שלא יראו בבשתו כשיבכה על שחשדהו (תפא"י יכין כה).

"סמר בשרו והדמיע כי נחשד, סרו גם הם ובכה הגירו"

ומהי השבעה: אמרו לו אישי כה"ג אנו שלוחי ב"ד ואתה שלוחינו ושליח ב"ד משבעים אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה מכל מה שאמרנו לך, הוא פורש ובוכה שחשדהו לצדוקי (יומא יט, ב) והם פורשים ובוכים שחשדהו שאינו כשר ושנינו (שבת צז, א) החושד בכשרים לוקה בגופו (יומא יט, ב רע"ב ד"ה והן).

ליל יו"כ (א ו)

"שיח מדרש בפה ובכתב הגיון, סביביו ישננו לעוררו עד חצות"

בליל יום הכיפור היה הכהן הגדול נשאר ער כל הלילה, אם היה הכהן הגדול חכם דורש בדבר הלכה כל ליל יו"כ כדי שלא ישן ויבוא לידי טומאה (רע"ב ד"ה א), ואם לאו תלמידי חכמים דורשים לפניו ואם רגיל לקרות קורא, ואם לאו קורין לפניו, ובמה... באיוב ובעזרא ובדברי הימים שהם דברים המושכים את לב השומע ואין שינה חוטפתו (רע"ב ד"ה באיוב).

בקש להתנמנם (א ז יט, ב)

בקש להתנמנם אם ראו שהוא עומד להתנמנם, פרחי כהונה צעירי הכהונה בחורים שמתחיל שער זקנם לפרוח נקראים פרחי (רע"ב ד"ה פרחי), מכין לפניו באצבע צרידה באצבע הסמוכה לאגודל ועל ידי חיבור האצבע לאגודל וכששומטה נוצר רעש של מכה ומשמיעים קול כדי שלא ישן, ואומרים לו אישי כה"ג עמד והפג אחת על הרצפה אומרים לכה"ג להניח את רגליו היחפות על הרצפה הקרה שעשויה משיש כדי להפיג החום משום שהקור מבטל את השינה (רע"ב ד"ה והפג), ר' יצחק אומר אומרים לו שיראה להם מהו קידה סוג של השתחויה מיוחדת שהיה נועץ את אגודליו בקרקע בעודו עומד ומתכופף רק עם

שלא ללכלך את בגדי הכהונה (תפאר"י יכין כא, עיין משך חכמה ויקרא טז ד), **טעם אחר**: כדי שלא יהיה חציצה בין גופו לבגדי כהונה שמא נדבק בו לכלוך מהמים או אפילו המים עצמם נחשבים כחציצה (משנה למלך הלכות עבודת יו"כ ב.ב).

"ערה סותו טבל ועט זהבים, עמד וקדש וקרץ תמיד השחר פקד למרקו והוא קבל וזרק"

הביאו לפניו בגדי זהב שמונה בגדים שבהם משמש בכל ימות השנה **ולבש וקדש ידיו ורגליו, הביאו לו קרבן תמיד** של שחר, **קראו** שחטו ברוב סימנים דהיינו הכשר שחיטה בלבד, **ומירק אחר שחיטה על ידו** נתן לכהן אחר לגמור השחיטה, **והטעם**: כיון שכל עבודת יום כיפור כשרה רק על ידי כה"ג ומיד אחר השחיטה צריך לקבל את דמו לכן לאחר ששחט שיעור המספיק להכשר שחיטה ממשיך כהן אחר את השחיטה שאם היה שוחט ב' הסימנים לא היה מספיק ליטול את הכלי לקבל את כל הדם מפני שהדם ממחר לצאת לכן אחר גומר והכהן הגדול יכול לקבל את הדם וזורקו על גבי המזבח.

הקטרת קטורת של שחר

הקטרת קטורת של שחר קרבה בין זריקת הדם של קרבן תמיד להקרבת אבריו.

"פרש הקטיר והיטיב, הקריב ונסך, פעלת כליל השלים ועש כסדר"

נכנס להיכל להקטיר קטורת של שחר שהיו מקריבים בכל יום בבוקר ובין הערבים על המזבח הפנימי, **ולהטיב הנרות** יש אומרים: תיקון הנרות שהם הבזיכים של המנורה שהכהן מנקה אותם מהאפר של הפתילות שכבו ומן הפסולת של השמן ונותן לתוכם שמן ופתילות חדשות (רשב"א בתשובותיו ח"א שט, חינוך מצוה צח), **ויש אומרים**: שהכוונה גם להדליק את הנרות (עיין רמב"ם תמידין ומוספים פ"ג ה"י), **ולהקריב את הראש** אחר הטבת הנרות היה חוזר למזבח להקטיר **ואת האברים** של קרבן תמיד את הראש והרגל שתי הידים (עיין יומא ב ג), **ואחר כך** היה מקטיר **ואת החביתין** מנחת חביתין שהיה הכהן מקריב בכל יום מחציתה בבוקר ומחציתה בין הערביים, **ואחר כך מנסך את היין** של קרבן תמיד אל יסוד המזבח.

[יש אומרים: שהיה מקריב את קרבנות המוספים את הפר איל ושבעת הכבשים ושעיר אחד ומנחותיהם (יומא ז ג דעת ר"ע, וכן דעת הרמב"ם שפוסק כ"ע) ובסדר אמיץ כח הסדר כדעת רבי אליעזר שכל המוספים היו קרבים לאחר עבודת היום].

אחרי שגמר את עבודת המקדש שבכל יום, היה צריך להחליף את בגדי הזהב וללבוש בגדי לבן לעשות בהם את העבודות המיוחדות ליום כיפור.

"פרשו סדין לבן עוד כבראשונה, פרוה בקדש שם קדש ופשט"

הביאו לבית הפרווה מכשף ששמו פרווה בנאה ונקראת על שמו (רע"ב ד"ה על בית) **ובקודש היתה** שטבילה זו ושאר הטבילות מלבד הראשונה טעונה במקום קדוש דכתיב (ויקרא טז כד) **"ורחץ את בשרו במים במקום קדוש"**.

גבו ומנשק את הרצפה ונעמד וכיון שהיא פעולה גופנית קשה היה מתעורר (יומא יט, ב).

ומעסיקים אותו עד שיגיע זמן שחיטה מעסיקים אותו על ידי שירה בפה שהיו שרים (תהילים קכז ב) **"אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו"** וכונתם לומר שיזהר בעבודתו שתהא לשם שמים שתהא רצויה לפני הקב"ה שאם לא כן אין כל הטירחא עולה כלום (יומא יט, ב רש"י ד"ה אם).

י"כ בבוקר (א ח)

"עלצו תרם דשן בפייס ראשון.."

עבודה ראשונה שבמקדש תרומת הדשן בכל יום בבוקר היה עולה כהן על גבי המזבח והיה חותה במחתה של כסף מן הדשן דהיינו אפר של הקרבנות שנשארו על גבי המזבח מאתמול והיה יורד ומניח על רצפת העזרה ממזרח לכבש המזבח והיה הדשן נבלע שם דרך נס (רע"ב ד"ה תורמים, רש"י יומא כד, א).

זמן התרומה ביו"כ מחצות - בכל בוקר תורמים את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו וביו"כ מחצות, והטעם: מפני חולשת הכה"ג שעליו לבד מוטלת כל עבודת היום לכן צריך להשכים יותר (יומא כ, ב).

בדיקת זמן הקרבת קרבן של תמיד (ג א)

"עלה ברק השחר כנס הצופה"

אמר להם הממונה שהוא הסגן של הכהן הגדול (רע"ב ד"ה אמר), **צאו וראו על מקום גבוה** שהיה במקדש (רע"ב ד"ה צא), **אם הגיע זמן שחיטה** לפי שהשחיטה פסולה בלילה דכתיב (ויקרא יט ו) **"וביום זבחכם"** (רע"ב ד"ה זמן), **אם הגיע הרואה אומר ברקאי, מתתיא בן שמואל אומר** שאומרים לו העומדים בעזרה **האיר פני כל המזרח עד שבתברון** כלומר שצריך שהאור יתפשט על פני כל האופק המזרחי ולא מספיק שרואים רק במקום אחד, ואומרים עד חברון כדי להזכיר זכות ישני חברון, **והוא אומר הן**.

טבילה ראשונה של הכה"ג - הקרבת קרבן התמיד של יו"כ (ג ב)

טבילה ראשונה: אחרי שאמר הן הורידו את הכה"ג לבית הטבילה לפי שטעון טבילה לפני שחיטת תמיד של שחר (רע"ב ד"ה הורידו).

מקום הטבילה (ג ג)

כל הטבילות היו בקודש בבית הפרווה מכשף ששמו פרווה בנאה ונקראת על שמו (רע"ב ד"ה על בית, עיין מידות ה ג), **חוץ מזו בלבד שהיתה בחול** על גבי שער המים ובצד לשכתו היתה (רע"ב שם).

הקרבת קרבן תמיד (ג ד)

"עליו פרשו מסך בוץ להצניע"

פרשו סדין של בוץ בינו לבין העם משום צניעות (עיין משנה למלך פ"ד ה"א מהלכות עבודת יו"כ), **והטעם שפרשו סדין מבוץ**: כדי שיכיר היום שעבודת היום בבוקר לפי שרגיל כל יום לשמש בבגדי זהב (יומא לא, ב, רע"ב ד"ה סדין), **פשט את בגדי החול שלו, ירד טבל עלה ונסתפג נגב את עצמו, הטעם בצורך הניגוב**: כדי

"פסע וטבל, לבנים עט וקדש"

פרסו סדין של בוך בינו לבין העם, קדש ידיו ורגליו מקיתון של זהב ולא מן הכיור כבכל יום והטעם: מפני כבודו של כה"ג (ימא ד גמ' מד, ב), ופשט את בגדי הזהב, רבי מאיר אומר פשט קדש ידיו ורגליו, ירד וטבל זוהי טבילה שניה עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי לבן לבש ד' בגדים כתונת, מכנסים, אבנט, מצנפת (רע"ב ד"ה בגד), וקדש ידיו ורגליו להתחיל בעבודת היום.

בגדי כה"ג ביו"כ (ב ז)

"פלוסים ערכם מנים שמונה עשר פאורים לשרת במ למלך הכבוד"

בשחר היה לובש פלוסין בגד דק ויפה שמגיע מארץ רעמסס (רע"ב ד"ה פלוסין) של י"ב מנה, בין הערביים הנדויין בגדים הבאים מארץ הודו של שמונה מאות זוז, חכמים אומרים בשחר היה לובש של י"ח מנה ובין הערביים של י"ב מנה ס"ה ל' אלו משל ציבור ואם רצה להוסיף מוסיף משלו.

בגדי לבן ובגדי זהב: הכה"ג הגדול היה עובד ביו"כ בשני סוגי בגדים בגדי זהב [שמונה בגדים כתונת, מכנסיים, מצנפת, ואבנט, מעיל, חושן, אפוד, וציץ] אותם הוא לבש בעבודות שאינם מיוחדות ליום הזה ואינם נעשים בקודש הקודשים כגון הקרבת קרבן תמיד, קטורת של שחר הטבת הנרות והקרבת המוספים.

בגדי לבן [כתונת, מכנסיים, מצנפת, ואבנט שהם היו עשויים מבד לבן של פשתן] בגדי לבן היה לובש בעבודות המיוחדות ליום הכיפורים כגון הקרבת הפר, שני השעירים, הקרבת קטורת (רמב"ם עבודת יו"כ ב א).

גניזת בגדי הלבן: בגדי הלבן שעבד עימם הכהן ביום כיפור אסורים בשימוש והנאה לאחר יו"כ אף לאותו כהן גדול דבר זה נלמד מדכתיב (ויקרא טז כג) "ופשט את בגדי הבד... והניחם שם" מלמד שטעונים גניזה אחר שכלתה העבודה בהם (ימא ס, א).

הקרבת פר חטאת של הכה"ג (ו א)

"פרו מוצב בין אולם למזבח פניו ימה וראשו נגבה מעקם פגש וסמך ידי על ראשו"

בא לו הכהן אצל פרו שצריך להביא פר משלו - ממזונו (תפא"י יכין מ), ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח בצפון העזרה (תפא"י יכין שם) ראשו של הפר לדרום ופניו למערב, והטעם: אף שראוי שיהיה ראשו להיכל שהוא מערב ואחריו למזבח מכיון שחוששים שמא יטיל גללים וגנאי הוא להראות בית הרעי שלו (רע"ב ד"ה ראשו).

הכהן עומד בצד הפר אחריו, במזרח ופניו למערב לצד ההיכל, אף שכל צפון העזרה היה כשר להעמיד את הפר ולא היו מעמידים הפר במקום זה אלא משום חולשא דכה"ג שלא יטרח עליו ויכבד עליו טורח משא מזרק הדם למרחוק.

וסומך שתי ידיו עליו מניח ידיו על ראש הפר בין שתי קרניו (תפא"י יכין מג).

"פשעיו הודה ובחבו לא טמון"

וידוי הכה"ג [וידוי ראשון מתוך ג' הוידויים] וכך היה אומר "אנא השם חטאתי .. אני וביתי אנה השם כפר נא... לפני ה'" והם עונים אחריו "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". "והכהנים והעם העומדים בעזרה, כשהיו שומעים את השם... מפורש יוצא מפי כהן גדול" שכינה מדברת מתוך גרונו (הגר"א) "היו כורעים ומשתחוים ומודים ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", והוא על פי הפסוק (דברים לב ג) "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו" ודרשו חז"ל (ימא לז, א) אמר להם משה לישראל בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא אתם הבו גודל ולכן כל פעם ששמעו את השם יוצא מפי כה"ג בעזרה היו נופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו... וכשהיה מסיים את הפסוק "כי ביום הזה יכפר וגו' לפני השם" עמם ביחד, היה אומר להם "תטהרו" שהוא סיום הפסוק.

שעירי יום כיפור (ו א - ד, ימא סב, א).

צורת העמדת הכהן גדול וראש בית אב

"צעד לילך לו למזרח העזרה צמד שעירים שם מהון עדה"

אחר שהתודה הכהן על פרו שהיה בצפון העזרה, היה בא לשער ניקנור שהיה במזרח העזרה בצפון המזבת, הכהן הגדול היה מגיע כשהסגן מימינו וראש בית אב משמאלו, ושני השעירים עומדים לפניו אחד בימינו ואחד בשמאלו, השעירים היו עומדים פניהם למערב ואחוריהם למזרח.

"צמודים אחוים שוים בתאר ובקומה צגים לכפר עון בת השובבה"

השעירים צריכים להיות שווים במראה דהיינו בצבע לבנים או שחורים או סחופים (רש"י סב, א ד"ה במראה), בקומה שיהיו באותו גובה, שווים בדמים שנקנו באותו מחיר, ובלקיחתם כאחד דהינו צריך שיקנו אותם יחד. והם באים כדי לכפר על העונות של עם ישראל.

עלית הגורלות

"צהוב חלשים טרף והעלה מקלפי, צנח והגריל לשם גבוה ולצוק"

היה הכהן מכניס ידו אל הקלפי ומוציא את הגורלות בבת אחת, אם הגורל עלה בימין, ראש בית אב אומר לכה"ג הגבה ידך, כדי שידעו העם שאותו של ימין עלה לשם, ואם עלה בשמאלו אמר לו ראש בית אב אישי כהן גדול הגבה שמאלך.

הנחת הגורלות

אחר ההגרלה יש מצווה להניח את הגורלות על השעירים וכיון שהמצווה היא להניח, לכן מיד אחר ההנחה יכול להסירם מהשעירים (ימא לט, ב).

"צעק בקול רם לה' חטאת, צותתיו ענו לו וברכו את השם"

כשמניח את הגורל של שם על שעיר החטאת אומר "להשם חטאת" (ד א) והיה מזכיר את השם ככתבו והכהנים והעם שבעזרה היו משתחוים ונופלים על פניהם ואומרים בשכמל"ו.

"קרבו לו בזך וגדושה דקה, קלט וחפן והורק לתוך בזך קפץ מחתה בימין ובזך בשמאל"

הוציאו לו מלשכת הכלים (רע"ב ד"ה הוציאו), את הכף ריקה מזהב והמחתה שמלאה קטורת מלשכת הקטורת (יומא מה, א), וחפן מלא חפניו מילא ב' ידיו ונותן את הקטורת שבידיו לתוך הכף הריקנית, שיעור חפינת הקטורת: הגדול לפי גודלו והקטן לפי קוטנו כלומר שאין שיעור לקטורת אלא כל כהן לפי גודל חפניו, לאחר מכן נטל את המחתה עם הגחלים שהיתה מונחת על הרובד הרביעי ביד בימין לפי שהיא כבידה וחמה מוליכה בימין (רע"ב ד"ה נטל), ואת הכף בשמאלו לפי שכף הקטורת קלה יותר לכן נטל בידו השמאלית. והחל לפסוע אל קודש הקודשים.

"קיש צעדיו לפרכות וקרב לבדים"

היה מהלך בהיכל מעזרה עד שמגיע לבין שתי הפרכות המבדילות בין הקודש ובין קודש הקודשים וביניהן אמה, ר' אסי אומר לא היה אלא פרוכת אחת בלבד היתה הפרכת תחילה מן הדרום והפרכת הפנימית מהצפון נכנס בצד דרום ומהלך עד שמגיע לצפון הגיע לצפון הפך פניו לדרום מהלך לשמאל עם הפרכת עד שמגיע לארון למקום הארון ולא ארון ממש לפי שבבית שני לא היה ארון (רע"ב ד"ה עד).

"קטרת שם בינימו ועשן ויצא"

הגיע למקום הארון נותן את המחתה בין שני הבדים בבית ראשון שהיה ארון היה מניח בין שני הבדים, ובבית שני שלא היה ארון ובמקומו היה אבן הנקראת שתיה שהארון היה מונח עליה בבית ראשון ועליה הכהן היה נותן את המחתה והקטורת (יומא ה ב), צבר את הקטורת ע"ג גחלים הכה"ג היה שופך את הקטורת שנמצא בכף לתוך חפניו - ידיו ומחפניו היה מניח על גבי גחלים [חפינת הקטורת התבאר לעיל], ונתמלא כל הבית בעשן כלומר המתין בקודש הקודשים עד שנתמלא כל הבית עשן ואז היה יוצא (תיו"ט ה א ד"ה ונתמלא). בשעה שהיה הכהן הגדול נכנס לבית המקדש כל העם היו פורשים ויוצאים מן ההיכל שאסור שימצא שם אדם (יומא).

יציאה מקודש הקודשים

יצא ובא לו בדרך בית כניסתו בין הפרכות ויוצא בהילוך אחורנית שפניו לכיון קודש הקודשים (רע"ב ד"ה דרך).

ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך בתפילה שלא להבעית את ישראל שיהיו סבורים שהוא מת (רע"ב ד"ה שלא), שהרבה כהנים היו מתים בקודש הקודשים אם לא היו ראויים לתפקיד (תיו"ט שם ד"ה שלם) ומה היה מתפלל "יהי רצון שאם שנה זו שחונה [חמה] שתהא גשומה, ולא יעדי עבד שולטן מדבית יהודה, ולא יהיו עמך ישראל צריכים פרנסה זו מזה וכו' (רע"ב ד"ה מתפלל, בב"ב קמז, א).

"צבע זהורית קשר בראש המשתלח"

על השעיר של חטאת שעלה בגורל להשם קושר בצוואר, ועל השעיר המשתלח קושר בין קרניו, הטעם שמשנה את הקשרים: כדי שלא יתערבבו זה בזה (יומא מא, ב רש"י שם ד"ה שפיר).

"צגתו אמן נגד בית שלוח"

מקום עמידתו אחר הגרלה: שעיר המשתלח מעמיד כשפניו כלפי שער מזרח, והטעם: לפי שמשם היו משלחים אותו לעזאזל המדברה (רש"י יומא טו, א ד"ה בא).

"צלח ובא אצל פרו שנית, צחן מטהו פני צור התודה"

וידוי שני ושחיטת הפר (משנה יומא, גמ' יומא טו, א).

"בא לו הכהן אל פרו השני וסומך קודם השחיטה שתי ידיו עליו בדין הוא שאין סומכים על קרבנות ציבור ורק על קרבנות של יחיד סומכים וכאן הוא קרבן של ציבור וגזרת הכתוב שהכהן הגדול יסמוך עליו ומניין מזכתיב (ויקרא טז כא) "וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה", ומתודה "וכך היה אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך" ומוסיף בוידוי את אחיו הכהנים. "והכהנים והעם וכו'..."

שחיטת הפר (פרק ד ג, לט, א)

"קח מאכלת חדה ושחטו כסדר, קבל דם במזרק ונתנו לממרס, קרישתו ימס עד עת הזיה, קפוי פן יהי ותעדר סליחה"

לאחר הסמיכה והיודוי השני על הפר, היה הכהן שחטו וקבל במזרק את דמו לפי שכל עבודת יו"כ אינה כשרה אלא על ידי הכהן הגדול ולכן הוא שוחט ומקבל את הדם, ונתנו למי שהוא ממרס בו.. כדי שלא יקרוש נותן לכהן לערבב את הדם כדי שלא יקרוש ויפסל להזאה, והטעם: לפי שהכה"ג צריך בינתיים להקטיר את הקטורת המיוחדת של יו"כ בקודש הקודשים ורק לאחר מכן לזרוק את הדם ולכן הכהן שומר על הדם שלא יקרוש, הכהן שממרס את הדם עומד על הרובד הרביעי שבהיכל על השורה הרביעית של אבני הרצפה בעזרה (רע"ב ד"ה על).

הכנת הגחלים לעבודת הקטורת (ד ג, מג, ב)

"קוח לחשות חת במחתת פרוים.. קדר לתוכה שלשת קבין גחלים"

הכהן לוקח מחתה והא כלי להעביר את הגחלים העשויה מזהב, ועלה לראש המזבח החיצון באמצעו של הכבש עד שמגיע לראש המזבח ופינה גחלים אילך ואילך וחותר מן המעוכלות הפנימיות לוקח [שלשה קבין] גחלים לוחשות שהם בלי להבה אך לא כבויות (פסחים עה, ב), וירד מהמזבח באמצעו של הכבש, והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה מניח את המחתה עם הגחלים במקום שעומד הכהן הממרס את הדם.

"רובה ממרס מנו נטל דם, רצף ונכנס קם בין שדים, רצוי הזיות טבל והצליף במנין, רום מעלה אחת ומטה שבע"

אחרי שסיים את עבודת הקטורת ותפלתו בהיכל נטל את הדם ממי שהיה ממרס מהכהן שהיה מערבב את דם הפר כדי שלא יקרוש, נכנס למקום שנכנס קודש הקודשים (רע"ב ד"ה למקום), ועמד במקום שעמד בין שני הבדים (רע"ב ד"ה במקום) והזה ממנה באצבעו כנגד הפרוכת אחת מעלה ושבע למטה הזאה אחת למעלה ושבע הזאות למטה ולא היה מתכוון להזות לא למעלה שתהא אחת למעלה מגיעה לחודה העליון של הכפורת (רע"ב ד"ה ולא), ולא למטה לא היה מתכוון שיגיעו הדמים בעובי הכפורת מאמצע ולמטה שהרי לא היו נוגעים בכפורת אלא למטה (רע"ב ד"ה ולא), אלא כמצליף כמו שליח ב"ד שמלקה ברצועה שמתחיל בין הכתפיים ויורד למטה (יומא נה, א), כך היה מתכוון שתהיינה שמונה הזאות הללו בארץ בשורה רצופה הזאה למעלה במקום רחוק ושבע הזאות למטה קרובות יותר מהקודם (רע"ב ד"ה אלא).

וכך היה מונה את הראשונה אחת, אחת ואחת, אחת ושנים... אחת ושבע היה חוזר ומזכיר את ההזאה הראשונה עם כל אחת מן השבע שלמטה, והטעם: כדי שלא יטעה בהזאות שאם לא יספור הזאה ראשונה שלמעלה לעצמה.. למטה לפעמים שיטעה ויספור הזאה ראשונה שלמעלה עם שבע שלמטה ובהזאה ראשונה שלמטה הימנה שתיים (רש"י נה, א ד"ה שלא יטעה).

"רץ והניחו בכך ושחט שעיר"

לאחר שהכהן הגדול גמר לעשות הזאות אלו יצא מקודש הקודשים עם המזרק עם הדם שנשאר בתוכו והניחו את המזרק עם הדם על כן הזהב שהיה בהיכל בסיס מזהב שהיה עומד בהיכל והיה עשוי כדי להניח עליו את המזרק (מאירי נד, א).

שחיטת השעיר לה' – שחיטה והזאת דמו בקודש הקודשים (הד)

"ריצה וקבל דמו באגן קדש, רגל ועמד מקום ועוד ארון, רצה הזיות כמעשה דם פר"

הביאו לו את השעיר, שעלה עליו הגורל לה' שחטו וקבל במזרק את דמו, נכנס עם הדם למקום שנכנס קודש קודשים ועמד במקום שעמד בין שתי הבדים והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וכך היה מונה אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, וכו'.

יצא והניחו הניח את המיזרק עם הדם שנשאר על כן השני שהיה בהיכל רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד.

"רהט והניחו ודם פר נטל, רגליו הריץ וצג חוץ לבדלת, רקמי פרכת יז כמשפט כפרת, רגש ושנה והזה מדם שעיר"

אחר שגמר לעשות הזאות מדם הפר ודם השעיר בקודש הקודשים

נטל את דם הפר... והזה ממנו על הפרוכת המבדלת בין ההיכל לקודש הקודשים כנגד מקום הארון ובין הבדים, כשהוא עומד

לפני מזבח הפנימי מבחוץ והיה סופר כמו שהזה בפנים אחת, אחת ואחת, וכו' אחת ושבע.

נטל דם השעיר... והזה ממנו על הפרוכת בגמר ההזאות של דם הפר היה חוזר ומניח את המזרק עם דם הפר על כן הזהב היכן שהיה מונח לפני כן ונטל מעל הכן השני את המזרק עם דם השעיר ומזה אף ממנו כן על הפרוכת כנגד הארון שמונה הזאות אחת למעלה ושבעה למטה.

"שב ובללם וחטא מזבח סגור"

אחר שגמר הכהן הגדול את ההזאות ערה דם הפר לתוך דם השעיר שפך את דם הפר לתוך דם השעיר דכתיב (ויקרא טז יח) "ולקחת מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח" ונתן את המלא בריקן חוזר ושופך מזרק מלא לתוך הריקן כדי שיתערבו הדמים יפה יפה (רע"ב ד"ה ונתן) ונתן את המלא ברקן מחזיר הכל לכלי שהיה בו דם הפר, והטעם: כדי שיתערבו יפה יפה.

"שבע על טהרו ובקרניו ארבע"

הזאת הדם על קרנות המזבח (הה)

אחרי ששפך את דם הפר ודם השעיר היה יוצא ויצא אל המזבח אשר לפני ה' את דם של השעיר והפר זורק על מזבח הזהב וארבע הזאות על ארבע קרנות המזבח נחלקו התנאים מהיכן הוא מתחיל את הזריקה מקרן מזרחית צפונית מערבית מערבית דרומית מזרחית הולך לקרן צפונית מזרחית נותן את המתנות לכל הקרנות משם היה גומר על מזבח הפנימי, ר' אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא ולא היה טובב את המזבח ברגליו וזורק על כל קרן וקרן כת"ק, ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שעליה היה נותן מלמעלה למטה.

הזאה על המזבח עצמו (הו)

אחר הזאות על קרנות המזבח הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים היה מזה על זהבו של המזבח על ידי שמפנה האפר והגחלים לצדדים עד שנגלה זהב המזבח בצד דרומו ומזה עוד שבע הזאות על גג המזבח (רע"ב ד"ה על טהרו), ויוצא מהיכל.

ושירי הדם ששפך במזרק היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון שבו פוגע תחילה כשיוצא מהיכל ואין מעבירין על המצוות (מאירי נד, א, תוס') ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי, אלו ואלו דמים החיצונים והפנימים (רע"ב ד"ה אלו) מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן אסור להנות בהם בלי דמים (רע"ב ד"ה ומועלין).

יידוי על גבי שעיר המשתלח ושילחו לעזאזל (וב)

"שקד ובא אצל שעיר החי, שגיון עם וזדונו יודה לאל"

אחר שסיים ליתן דם הפר והשעיר כמצותו בא לו לכיון שעיר המשתלח (רע"ב ד"ה בא, רש"י יומא סו, א ד"ה בא), שעלה עליו הגורל לעזאזל. מקום עמידתו העומד לאחר הגרלה כנגד הפתח שמשם היו משלחים אותו (רע"ב ד"ה בא).

הגעת המשלח לעזאזל (וה)

כמבואר הכהן הגדול אסור לו להתחיל בעבודה אחרת עד שיגיע השיעור למדבר כשהגיע השעיר לעזאזל אמרו לו לכהן הגדול, הגיע השעיר למדבר, ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר, דרכיות מגדלים היו עושין בערב יום כיפור ומניפין בסודרין כשהגיע למדבר היה האחרון שבהם מניף בסודרו וכן חברו עד ירושלים ויודעין שהגיע שעיר למדבר (רע"ב ד"ה דורכיות).

קריאת התורה על ידי הכהן הגדול (זא)

"שאג סדרי יום קדש ופשוט"

בא לו כהן גדול לקרות פרשת היום (רע"ב ד"ה בא לו), והיה קורא בעזרת נשים, אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא אף על פי שקריאת התורה לא נחשבת עבודה יכול הכהן לעשות אותה בבגדי כהונה משום שמותר לכהנים ללבוש בגדי כהונה גם שלא בשעת עבודתם (רע"ב ד"ה בבגדי בוץ), ואם לא קורא באצטלית חלוק לבן משלו.

חזן הכנסת שהוא השמש (רע"ב ד"ה חזן), נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת לגבאי שעל פיו נחתכים כל צורכי בית הכנסת מי מפטיר מי עולה לתורה (רע"ב ד"ה חזן), וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל, הטעם במסירת הספרים מאחד לשני משום כבודו של הכהן הגדול להראות שיש תחתיו שררות הרבה (רע"ב ד"ה ראש).

וקורא עומד וקורא בפרשת אחרי מות את סדר עבודת יום כיפור (ויקרא טז א לד) וכן פרשת ו"אך בעשור" (שם כג כו לב) שמדברת בענין איסור מלאכה ומצוות תענית ביו"כ, וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן כוונתו שגם מה שיקרא להם בעל פה כתוב בספר הזה פרשת ובעשור שבחומש הפקודים הטעם שקורא בעל פה לפי שהיא רחוקה שנמצאת בחומש במדבר ואין גוללים לשם מפני כבוד הציבור שימתינו בשעת הגלילה, וספר תורה אחר לא מביאים מפני פגמו של ראשון שלא יגידו ראשון פגום (יומא ע, א רע"ב ד"ה ובעשור), ומברך עליה שמונה ברכות וכו'.

באותו זמן שהיה הכהן הגדול קורא בתורה היו שורפים את בשר הפר והשעיר בבית השריפה ובזה נסתיימו העבודות הנקראות עבודת היום (יומא פרק ז משנה ב).

הרואה כהן גדול כשהוא קורא בתורה אינו רואה פר ושעיר הנשרפים, והרואה פר ושעיר הנשרפים אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא, והסיבה לכך לא מפני שאינו רשאי שהיה צד לומר שהרואה עבודה אחת אינו רשאי להניח כדי לראות עבודה אחרת משום שאין מעבירין על המצוות (יומא ע, א רע"ב ד"ה לא) אלא שהיתה דרך רחוקה הפר והשעיר הנשרפים מחוץ לירושלים ומלאכת שניהן שוה כאחת ובאותו זמן היו קוראים בתורה בעזרה ואין אפשרות להפסיק שניהם (ז ב).

אחר שגמר הכהן לקרוא היו מחזירים את ספר התורה למקומו והכהן הגדול היה יוצא מעזרת הנשים לבית הטבילה.

סומך הכהן הגדול את ידיו על ראש השעיר, ומתוודה את כל עונות בני ישראל, וכל מי שהיה ליבו נוקפו מהעם העומדים בעזרה היה מתוודה עמו (מאירי בחיבור התשובה שלו מאמר ב עמוד 566).

וכך היה אומר אנא השם חטאו עוו פשעו לפניך עמך בית ישראל וכו'.

אחרי הוידוי מוסר את השעיר לשליח שייקח אותו לעזאזל (וג)

"שגרו ביד איש עתי למדבר עז, שמץ כתמי זו שאת לגזרה"

מי מוליך מעיקר הדין אף ישראל יכול להיות שליח לקחת את השעיר לעזאזל, אלא שתיקנו שרק הכהנים יוליכו אותו (יומא ו ג סו, א), והוא נקרא "איש עתי".

דרך השעיר לעזאזל (וד)

יציאה מבית המקדש - וכבש כעין גשר שהוא גבוה ויוצא דרך הכבש מחוץ לעזרה (רע"ב ד"ה וכבש), היו עושים לו מערב יום כיפור היו מכינים את הגשר, והטעם: מפני הבבלים שהיו מושכים בשערו ואומרים לו טול וצא טול וצא (משנה פרק ו ד) ואל תשהה עוונותינו אצלינו עוד (רש"י שם ד"ה וכבש), שחשבו שהשעיר בפועל נושא על עצמו את עוונות כל עם ישראל.

דחיפת השעיר (וה)

"שן סלע הדפו וגלגל וירד, שברו עצמיו כנפץ כלי יצר"

דוחפו לאחוריו והוא מתגלגל וירד, והטעם שדוחפו לאחוריו: שאם היה דוחף את השעיר לפניו היה יכול השעיר לעצור נפילתו ברגליו ולא היה מתגלגל ונפול (יומא סז, א).

ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים, (ו ו) וזה תכלית השלימות וסימן טוב היה להם כשהיה מתפרק יפה ואומר כך ימחו עונות עמך בית ישראל.

לאחר מסירת השעיר בשעה שהיה המשלח מוליך את השעיר לעזאזל לא היה הכהן הגדול מתחיל שום עבודה אלא היה מתעסק בפר ושעיר הנשרפים [המרחק היה י"ב מיל כאחד עשר קילומטר וחצי זמן שליח השעיר עד הגעתו לצוק כשעתים וחצי עד שלוש שעות] (מראה כהן עמוד 408).

שריפת פר ושעיר (זז)

"שחזזה אחז פר ושעיר קרע, שלף אמורים וגויות קלע לשרוף"

בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין אחרי שמסר הכהן הגדול את השעיר המשתלח למשלח בא לפר ושעיר העומדים לשרף (רע"ב בא לו), קרעו והוציאו את אימוריהן, נתנו במגיס בקערה של כלי שרת (רע"ב ד"ה ונתנם) והכין אותם כדי שאחרי שיחליף לבגדי זהב והשעיר יגיע לעזאזל (יומא סז, ב) יכול להקטירן על גבי המזבח (רע"ב ד"ה והקטירם) קלעו במקלעות לא היה חותכם ומפרקן לגמרי אלא היו נשארים מחוברות ומעורות זו לזו כמין קליעה ולאחר מכן מניחין על שני מוטות (רע"ב ד"ה קלעו). והוציאו ארבעה כהנים היו נושאים אותם שנים מלפנים ושנים מאחור לבית השריפה שהיה מחוץ לירושלים (רע"ב ד"ה והוציאו).

עבודת המוספים וקרבת היום (ז ג)

"שלש מטבל פזים עט וקדש, תכף ועש אילו ואילו עם, תרב חטאת ומוספין הקריב כחך"

אם בבגדי בוץ קורא, קדש ידיו ורגליו פשט את בגדיו וירד וטבל זוהי טבילה שלישית עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי זהב, ולבש, וקדש ידיו ורגליו, ועושה את עבודת המוספים ויצא, ועשה את שאר קרבנות היום את אילו האיל שהכהן הגדול מביא משלו ואת איל העם, ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה דברי רבי אליעזר [רבי עקיבא אומר עם תמיד של שחר היו קרבין] ואחר כך היה מקריב את אמורי פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של בין הערבים.

הוצאת הכף והמחתה מקודש הקודשים (ז ד).

"תר וקדש פשט טבל וקדש, תכריך בדים עט ונכנס לדביר, תכונת כלי קטורת הוציא וקדש.."

קדש הכהן ידיו ורגליו ופושט את בגדי הזהב, וירד וטבל זוהי טבילה רביעית ועלה ונסתפג, הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו אחרי הלבישה נכנס לקודש הקודשים להוציא את הכף ואת המחתה שהכניסם שם להקטרת הקטורת בוקר ונשארו שם ויוצא. והטעם שלא הוציאו מיד לאחר הקטרתם לפי שהקטורת לא הספיקה עדיין להישרף כולה לכן לא הוציאו (מאירי יומא לא, ב ד"ה ולענין).

"תרגל וטבל חרוצים עט וקדש, תמיד הסדיר ותמר ונרות העלה, תכל עבודות, יד ורגל קדש, תמם טבילות חמש וקדושים עשרה... תקף ודף עטה בגדי הונו"

מקדש הכהן ידיו ורגליו ופשט את בגדי הלבן, וירד וטבל זוהי טבילה חמישית, עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ונכנס להיכל לסיים את עבודת היום להקטיר קטורת של בין הערבים על המזבח הפנימי ולהטיב את הנרות להדליק את הנרות כשאר הימים (רע"ב ד"ה ולהטיב) אחר שסיים הכהן את כל העבודות ויצא מהיכל, וקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי הזהב, הביאו לו בגדי עצמו ולבש ויוצא לביתו.

יציאת הכהן הגדול לביתו אחר העבודה

"תמה תלוה ציר נאמן לבית"

ומלוין אותו כל העם עד ביתו ומסופר בשם שליח ממלכות רומי שהיה בירושלים בימי הבית ותיאר באגרת לבני עמו את גדול כבוד הכהן הגדול ועבודתו ביום הכיפורים שהיו כל העם עוברים לפניו ורובם באבוקות של שעוה לבנה דולקות בידיהם

וכולם לובשים לבנים, וכל החלונות מעוטרות ברקמה ומלאות נרות וכותב שסיפרו לו הכהנים שהיו הרבה שנים שלא היה יכול הכהן הגדול להגיע לביתו קודם חצות לילה מדוחק וריבוי העם שאף על פי שהיו כולם מתענים לא היו הולכים לבתיהם עד שיראו אם יצליחו להגיע לנשק ידי הכהן הגדול (מובא בספר שבט יהודה עמוד 108).

ויו"ט היה עושה למחרת כיום שלאחריו היה עושה יו"ט לפי שיצא בשלום מן המקדש

כתיבה על טס מזהב ששימש לפני ולפנים: ולאחר מכן היה מצוה לצורף שיעשה לו לוח מזהב ויכתוב בו זה הלשון "אני פלוני כהן גדול בן פלוני הכהן הגדול שמשתי בכהונה גדולה בבית הגדול והקדוש לעבוד מי ששכן שמו והיה זה שנת כך וכך ליצירה מי שזיכני בעבודה זו הוא יזכה את בני אחרי לעמוד לשרת לפני ה' (מובא בספר שבט יהודה עמוד 108).

לב המועדים

ארבעת המינים סוכות

הכלכות מנהגים טעמים

ניתן להשיג אצל המחבר
052-766-8608

לע"נ אבי מורי הגאון ר' מאיר אריה בן הרב ר' יוסף לב זצ"ל

בעל "עבודת היום" בעומק העיון על מסכת יומא
בעל תפילה עשרות בשנים בהיכל ישיבת "קול תורה"

להערות, תרומות והנצחות: י. לב, ראב"ד 5, 052-7668608 | לקבלת העלון במייל: lev17382@gmail.com